

RENAȘTEREA

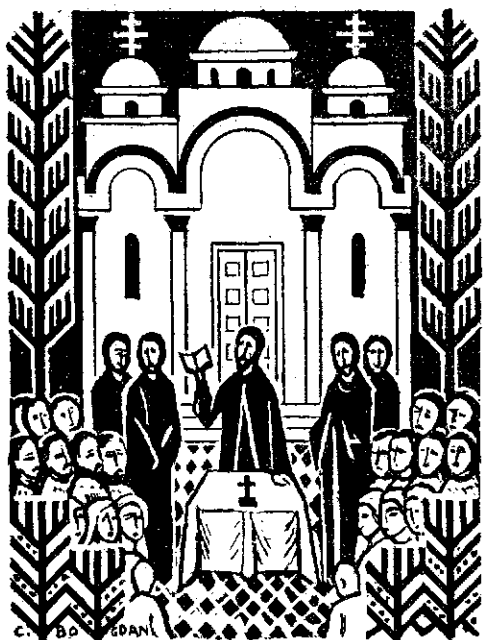
ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
— Abonamentul: 450 Lei la an —

Redactor: Prof. DUM. ANTAL
CLUJ, Strada Iuliu Maniu Nr. 31

CUPRINSUL:

Prof. A. Buzdug: Hristos a înviat! — Prof. G. Muntean: Mormântul gol. — Prof. O. Bucevschi: Creionări dogmatice. — Pr. I. Goron: Iisus pe cruce. — Ioan Popa: Misii religioase la Zlatna. — Cronică. — Concursuri pt. întregirea parohiilor Libotin, Galați, Răcătău și Sărăcsău. **Pagina „Frației Ortodoxe Române“:** Comitetul de direcție: Pe drumul păcii. — I. Mateiu: Pentru apostolatul nostru. — G. Bogdan-Duică: Petru Maior și Iust. Febronius. — Notițe istorice. — Voci de presă.

Hristos a înviat!

Când a venit plinirea vremii, din cerul salvator... dela Tatăl ceresc s'au auzit cuvintele: „Acesta este Fiul meu cel iubit... pe acesta să-l ascultați“. (Mat. 18, 5).

Și iată un om ca toți oamenii începe să grăiască tuturor: „Eu sunt lumina lumii!“ (Ioan 8, 12).

Și într'adevăr... din viața lui... din vorba lui... din ființa lui... pleacă raza de lumină.

Nici mânia, nici ură, nici violenție, nici minciună, nici înșelătorie, nici prefăcătorie... Nimic... nimic din cele ale întunericului sălășluite în ceialalți oameni nu s'a văzut la El.

Viața lui era lumină strălucitoare în mijlocul întunericului în care lumea rătăcea.

Dar lumea cuprinsă de întunecimea patimilor turburată de razele mântuitoare strigă cu desnădăjduire: „Să piară lumina!... Să se răstignească!“

Așa au răsunit glasul fariseilor.

Dar se putea oare ca lumina vieții, cuvântul mântuitor să rămână în întunericul vecinicii?..

Se putea ca lumina lumii să se nimecească într'un mormânt omenesc?

Nu! Nu se putea! Hristos a înviat și lumii viață a dăruit!

Și acum care era datoria noastră, decât să-i urmăm și să ne împărtășim de această viață?!

Dar noi nu ne-am îndrumat încă toți pe adevărata cale a vieții.

În lumea cea mare a Cerescului nostru Părinte vedem cum toți rând pe rând se leapădă de lumina vieții; unii după alții oamenii vremii noastre au pierdut contactul cu Dumnezeu, încât nu-i de mirare că orice echilibru în viață se pare utopie și noaptea salvării noastre este aproape.

Astăzi minciuna își are atâția slujitori, astăzi egoismul se îmbracă în podoabe tot mai strălucitoare și găsește drum deschis ori și unde; cuvântul nu mai are alt preț, decât acela al sunetului în care e investimântat, fără să se mai caute izvorul din care a pornit: inima.

Astăzi scepticismul nostru este foarte mare, dar foarte legitim; nimic nu mai e luat în serios, lumea nu mai crede decât în acțiunea camerelor întunecoase și a dedesubturilor. Șperț, mușama, comisioane, iată icoanele, cărora se închină lumea.

Tot mai rătăcim prin întunericul de altădată, care ne împarte, ne învrăjbește și ne distruge.

Dar voi propoveduitorii evangheliei nu deserați, căci Hristos a înviat! Mai întâi voi trebuie să înviați la o viață nouă, ca apoi să o puteți propovădui cu folos celor încredințați vouă.

Numai pe voi vă mai are neamul, pe

voi străjeri neadormiți, trudiți dar cinstiți! Și ce-ar fi dacă și pe voi v'ar pierde? Ce-ar fi de neamul nostru dacă i s'ar pierde vișătorii și purtătorii de idealuri tocmai în aceste clipe grele? Ci voi stați mai departe de veghe, luați tărie sufletească cu ziua învierii și brazdă proaspătă se va răsfița sub cerul țării noastre, cu arătură adâncă, grâul Evongheliei va zămisi în ogor viață nouă, viață fără înfrângeri și un neam întreg vă va binecuvânta osteneala voastră de semănători grijelnicii.

Deci, voi, propovăduitorii Evangheliei înviați, ca apoi cu voi să învie și neamul nostru.

Prof. A. Buzdug.

Mormântul gol.

Învierea lui Hristos este fundamentul credinței creștine, spune apostolul neamurilor. Acest unic eveniment istoric indubitabil, a determinat întreaga activitate apostolică, a insuflat curaj nebănuit miilor de martiri creștini, a transformat radical lumea veche, a creat cultura și instituțiile, de care se poate mândri creștinismul.

Fără înviere Messia ar fi fost lipsit de coroana ce i se cuvine, iar mântuirea, de desăvârșire. Vestea cea bună propovăduită anemic, ar fi avut doar răsunetul unei ideologii menită a se pierde fără de urmă.

„Iar dacă Hristos n'a înviat predica noastră este zadarnică, zadarnică și credința noastră.

„Ne aflăm încă și martori mincinoși ai lui Dumnezeu, că am fi mărturisit împotriva lui Dumnezeu că a înviat pe Hristos, pe care nu l-a înviat.“ (I Cor. 15, 14, 15).

Importanța acestui adevăr justifică furtuna pornită împotriva-i, începând cu iudeii necredincioși ai timpului, până la ateii și raționaliștii moderni. Hristos cel înviat pentru ei este piatra de poticneală. Aceasta înlăturată lupta împotriva creștinismului este ușoară.

Pilonul principal pe care se sprijină impozantul edificiu al credinței în învierea lui Hristos este mormântul gol.

Groapa este goală, cel crucificat s'a sculat, cântă întreaga creștinătate în dimineața învierii. Cu hotărâre înlătură dilema în fața căreia fără răspuns stau cei ce contestă învierea. Argumentul se razimă pe

constatări sigure. Evangheliștii în de comun acord relatează că în dimineața zilei de Paști groapa era goală. Astfel au găsit-o femeile credincioase dascălului din Nazaret, astfel au găsit-o Petru și Ioan, cari n'au voit să dea crezare femeilor. Ioan ca martor ocular, descrie în culori atât de vii, în trăsături atât de puternice evenimentul, încât după atâția ani de zile apare ca stând sub influința covârșitoare a momentului.

Groapa goală nu este o poveste, nu este nici un adaus de mai târziu după cum crede critica. N'a fost întâi credința în înviere și apoi justificarea ei. Credința prin caracterul ei neîndoios reclamă un substrat pe care se clădește. Au doară Petru, care numai cu puțină vreme înainte nu riscă a trage consecințele mărturisind că este ucenic al Mântuitorului, fără nici un temei, deodată se avântă într-o propagandă deschisă în plină piață, pentru acelaș Hristos?

Dacă groapa n'ar fi fost goală, evanghelistul n'ar fi avut putere de expansiune, apostolii n'ar fi declarat deschis sinedrștilor, că Hristos cel răstignit a înviat, că nu este putere în lume care să-i împiedece a mărturisi tuturor adevărul.

Pentru ce n'au fost duși la mormântul celui crucificat să li se dovedească contrariul, pentru ce nu li s'a adus mărturia contrară a paznicilor, pentru ce n'au fost deferiți judecării, când sinedrștul avea interesul să înăbușe această mișcare, ce periclita iudaismul? Totuși nimic nu se face, dovadă că nu se putea face. Ierusalimul întreg știa, ceea ce apostolii știau. Apostolii sunt închiși, pentru a fi eliberați în curând.

În fața realității palpabile, încercările de a da o explicație naturală golirei mormântului, apoi ca niște străduințe zadarnice lipsite de serioșitate. În definitiv argumentarea proprie dușmanilor creștinismului se reduce la câteva teorii imposibile. Mă voiui mărgini să schițez câteva din ele, cari poartă pecetea modernismului.

1. Groapa a fost gășită goală, fiindcă Maria Magdalena ajutată de grădinar a furat corpul învățătorului ei iubit.

2. Groapa a fost goală fiindcă ucenicii au făcut acest lucru.

3. Iosif din Arimatia cu servitorii săi au desgropat pe cel crucificat, pentru a-l așeza în cripta familiară din Arimatia.

4. Groapa a fost goală, fiindcă nici odată dascălul din Nazaret, n'a fost înmormântat, ci aruncat într-o peșteră ascunsă de pe muntele calvarului.

De notat nici una din aceste explicații, n'a putut rezista criticii obiective. Referindu-ne la primele trei, întrebăm mintea sănătoasă, este posibilă dispariția unui corp înmormântat, păzit de soldați, este posibil ca apostolii conștii de acest fapt, să propovăduiască cu pericolul vieții lor pe cel înviat, e posibil ca Iosif un om de caracter din prietenie față de Mântuitorul să tolereze o înșelăciune, e posibil ca sinedriul să nu încerce a sancționa nelegiuirea despoierii unui mormânt, mai cu seamă, când în jurul mormântului gol sunt întretăsurate svonuri menite a distruge legea: Răspunsul poate fi unul singur: nu.

A patra ipoteză sfidează istoria, deci nu merită nici o atențiune.

Un singur cuvânt îi caracterizează pe cei cari din interese meschine nu vor să împărtășească credința universală, că Hristos a înviat: sunt mincinoși. Prof. G. Muntean.

Creionări dogmatice.

O problemă ce se pune în discuție, din partea unora, în legătură cu moartea Mântuitorului e, dacă în intervalul de timp dela moartea pe cruce și până la înviere (triduum mortis), uniunea ipostatică s'a disolvat sau nu. Prin uniunea se înțelege în doctrina creștină: unirea firii dumnezeiești și a celei omenești în ipostasul sau persoana Fiului lui Dumnezeu; Mântuitorul lumii fiind Dumnezeu adevărat și Om adevărat: Dumnezeu—Om.

După constanta învățătură de credință a Bisericii noastre, uniunea ipostatică începe în momentul concepțiunii Mântuitorului în sinul Fecioarei Maria: nici mai înainte, nici mai târziu (naștere, botez, înălțare la cer). Deci actul conceperii, cu privire la timp, coincide cu actul uniunii ipostatice, se realizează în același moment. (Firește ca idee, uniunea ipostatică este eternă în planul mântuirii, după cum și actul divin ca atare prin care s'a realizat ea, este etern).

De altfel și ideea adevăratei maternități divine pretinde ca să nu se imagineze concepția și incarnațiunea ca două evenimente

distanțate în timp, ci ca absolut simultane. Căci, chiar dacă Fecioara Maria ar fi născut pe Fiul lui Dumnezeu, însă nu l-ar fi conceput, intervenind actul uniunii ipostatice între concepere și naștere, atunci ea n'ar mai putea fi numită „Maica lui Dumnezeu“ în accepția adevărată și plină a cuvântului.

Și tot atât de puțin i s'ar cuveni această numire, dacă actul uniunii ipostatice s'ar fi realizat după naștere, căci în cazul acesta Hristos ar fi fost un timp numai om. Deci uniunea ipostatică, care sub aspect activ (incarnare) se realizează din partea întregii Sft. Treimi (opus Drei ad extra), iar sub aspect pasiv (incarnari) e proprie numai Fiului (căci nu firea divină în sens impersonal ci în persoana a doua a Sft. Treimi s'a unit cu firea omenească,) — este primordială.

Iar înce privește felul unirii acesteia, ea este: 1, neamestecată: cele două firi nu s'au amestecat, formând o a treia fire; 2, neschimbată: nici o fire n'a fost absorbită de cealaltă; 3, neîmpărțită: nu există două persoane, ci numai persoana Logosului divin; și 4, nedespărțită: nu s'a desființat nicicând în timpul vieții pământești a lui Hristos, nici în timpul patimilor și morții, și nicicând după aceea; ea durează pentru vecie.

Unicul interval de timp, în care ar fi fost posibilă, vremelnice, disolvarea Uniunii ipostatice, este triduum mortis: timpul între moartea și învierea lui Hristos. Dar și în acest timp, uniunea ipostatică exista nu numai cu privire la suflet, care se pogorise la iad, ci și cu privire la trup, care zăcea în mormânt. Căci despre „Fiul lui Dumnezeu“ se spune că după suflet „s'a pogorît la iad“, și după trup „a fost înmormântat“. Pogorirea la iad nu trebuie restrânsă doar la divinitatea, care este omniprezentă, ci privește sufletul. Moartea lui Hristos n'a constatat în despărțirea dumnezeirii de omenire, ci în despărțirea sufletului de trup, care însă, ambele, și în timpul despărțirii lor vremelnice deolaltă, au rămas cu adevărat trupul și sufletul „Fiului lui Dumnezeu“. Dacă firea divină s'ar fi despărțit de cea omenească în timpul patimilor și morții pe cruce, atunci n'ar fi spus apost. Pavel că „Iudeii l-au răstignit pe Domnul mării“, că „noi suntem împăcați cu Dumnezeu prin

moartea „Fiului Său“, că „Hristos Domnul și Dumnezeu nostru a câștigat Biserica prin sângele Său propriu“.

Foarte potrivit spune I. Damaschin că „atât trupul cât și sufletul, și-au avut, în acelaș fel, dela început existența în Cuvântul, iar la moarte, despărțindu-se între olaltă, a rămas fiecare în unicul ipostas al Cuvântului“. Iar în rugăciunea liturgică citim: „In mormânt cu trupul, în iad cu sufletul ca un Dumnezeu, în raiu cu tâlharul și pre scaun ai fost Hristoase cu Tatăl și cu Duhul“.

Inseparabilitatea eternă a uniunii ipostatice mai rezultă și din 13. 8: „Iisus Hristos ieri și astăzi acelaș, și în veci“, sau Evrei 7, 24: „Iar acesta (Hristos) pentru că rămâne în veci, are preoție vecinică“, sau Luc. 1. 33: „Împărăției lui nu va fi sfârșit“.

Provocarea, pentru susținerea disolvării uniunii ipostatice, la cuvintele Mântuitorului dela Mat. 27, 46: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, căci m'ai lăsat“, nu constituie nici un argument. Cuvintele acestea pot fi interpretate numai în sensul că Dumnezeu nu l-a scăpat sub aspect exterior din suferinți, nu însă că în sens ontologic s'ar fi despărțit de el.

Prof. O. Bucevschi.

PATIMILE MÂNTUITORULUI

Iisus pe cruce.

„Că fiul omului n'a venit ca să i se slujească, ci ca să slujească și să-și dea sufletul preț de răscumpărare pentru mulți“.

Marcu 10. 45.

În primăvara aceasta se împlinesc 19 veacuri dela săvârșirea actului de răscumpărare de pe dealul Golgotei. Aceasta sfântă aniversare găsește neamurile pământului în plină criză sufletească, la răspântie de drumuri, cari toate duc la pierzanie în afară de acela, care urcă dealul Golgotei și se termină la picioarele lui Iisus cel răstignit pe cruce. Cu urechile asurzite de larma târgușilor necinstite, cu ochii împăinjeniți de poftă nesățioasă, cu inimile clocotind de ură putea-vor oamenii găsi acest drum al mântuirii?

Eu cred că da. Este suprema, este ultima nădejde a tuturor acelor, cari ar dori să vadă omenimea intrată pe făgașul sigur a propășirii și fericirii. Orice progres social săvârșit de o mie nouă sute de ani

încoace s'a săvârșit sub semnul crucii și nu există alt ideal vrednic de sfortarea omenească, decât cel realizat de Iisus, care și-a dat sufletul preț de răscumpărare pentru mulți; pentru toți aceia, cari vreau să realizeze „omenia“ între oameni.

Când vorbea Iisus învățăceilor săi despre moartea care-l așteaptă, a spus următoarele cuvinte: „Iar eu când voiu fi înălțat de pe pământ, îi voiu trage pe toți la mine“. Într'adevăr, Iisus a trebuit să fie înălțat pe lemnul crucii, ca să poată fi văzut de lumea întreagă. Încă nu i se luase trupul de pe cruce, când cel dintâi păgân, sutașul roman, a făcut mărturisirea solemnă: „cu adevărat, fiul lui Dumnezeu a fost acesta“, iar peste 300 de ani întreagă lumea civilizată și-a plecat jenunchii în fața crucii.

Biserica învață: răstignirea lui Iisus este jertfa de răscumpărare pentru păcatele lumii. E greu de cuprins cu mintea omenească întreg adevărul acestei învățături. Pentru contemporanii lui Iisus și pentru toți cei ce vreau să înțeleagă rostul adânc a vieții pământești aceasta răscumpărare consistă în faptul, că în momentul, când omul Iisus și-a închis ochii pentru somnul și odihna mormântului, s'au deschis ochii lor ca să vadă, să înțeleagă!

Și au văzut și au înțeles: ei au răstignit pe Iisus, dar împreună cu Iisus au răstignit toată ticăloșia lor. În momentul acela Iisus purta întreagă osânda lumii, toată ticăloșia și murdăria sufletească, care prefăcea viața pământească a oamenilor într'un iad plin de chinuri și de suferințe; mândria cărturarilor, îngâmfarea saducheilor, fățărnicia fariseilor, lăcomia samsarilor, scepticismul filosofului, lașitatea politicianismului și răzbunarea răutăcioasă a celor ce se credeau înșelați în visurile lor deșarte. Fiecare dintre aceste păcătoase sentimente ale oamenilor au contribuit la patimile și răstignirea lui Iisus.

Bieții oameni nu știau ce fac; nici un om care lucră sub imboldul acestor păcătoase sentimente nu știe ce face; nu știe că își omoară propria lui omenie, că cere blăstămii cerului peste capul său și a copiilor săi. Dar cel de pe cruce știa și fiindcă suflesul Lui până în cea din urmă clipă a vieții sate a cunoscut numai un singur sen-

Pagina „Frăției Ortodoxe Române“

Pe drumul păcii.

Mulți vor fi așteptat, ca noul așezământ al „Frăției Ortodoxe Române“ să manifeste chiar din ziua de 5 Martie 1933, — când a luat ființă într'o atmosferă de înălțime intelectuală și de entuziasm, cum rar s'a văzut în capitala Transilvaniei, — tendințe de combativitate și de polemică susținută, știut fiind că provocările din partea unor adversari puțin loiali nu au lipsit.

Absența oricărei note polemice în manifestarea impunătoare dela 5 Martie a fost de bun augur și a impresionat asistența numeroasă în așa măsură, încât chiar unii dintre cei doritori să afle ceva de criticat în această manifestare, au sfârșit prin a-și exprima regretul de a nu fi putut găsi destule superlative ca să laude, după merit și după cuviință, întreagă desfășurarea ei dela început până la cele din urmă accente.

S'a putut convinge oricine, că tânăra înjghebare de ordin religios pornia dintr'o intimă necesitate sufletească de a chema pe toți membrii ei, pe numeroșii intelectuali ai neamului și fiii credincioși ai bisericii ortodoxe, la îndeplinirea unei sfinte misiuni de ordin spiritual, aceea de a se pătrunde tot mai mult de puterea salvatoare a Evangheliei lui Hristos și de a stărui în orice împrejurări pentru transplantarea dumnezeieștilor ei învățături în toate domeniile vieții noastre particulare și de obște.

Dacă manifestarea aceasta va fi încercat s'o interpreteze cineva ca un glas de chemare la luptă, interpretarea poate fi admisă numai în sensul luptei pentru credință și pentru adevăr, cu scop de a pregăti drumul păcii și al buneii înțelegeri între toți cetățenii patriei întregite, între toți creștinii pătrunși de dorința sinceră de a urmă „în căile Domnului“.

Scopul acesta va călăuzi activitatea „Frăției Ortodoxe Române“ în toate împrejurările. Membrii ei nu vor căuta deci prilejuri de încăerare polemică, nici cu graiul, nici în scris. Dimpotrivă tendința lor este să afirme mai mult nota irenică, spre a face

astfel cu putință eliminarea asperităților, rămase ca niște triste moșteniri ale vicisitudinilor unui trecut de urgie, precum și întâlnirea celor desbinați, prin vitregia vremii, la muncă obștească pentru salvarea celor mai de seamă comori sufletești ale neamului. Din drumul păcii și al înțelegerii ei nu se vor abate decât peste voia lor, când vor fi nevoiți a riposta și a pune la punct obicinuitele aieptări de săgeți veninoase din partea celor lipsiți, de respectul adevărului și de cuviința neapărat trebuitoare pentru a viețui în spiritul Evangheliei lui Hristos.

Comitetul de direcție.

Pentru apostolatul nostru.

După adunarea memorabilă dela Cluj, „Frăția Ortodoxă Română“ își va încheia definitiv cadrele în Dumineca Samarincii, când se vor constitui toate secțiunile eparhiale prevăzute de Statutele asociației noastre.

Odată terminate aceste lucrări tehnice, F. O. R.-ul are datoria să treacă, cu încredere și perseverență, la munca productivă, pentru realizarea scopurilor ideale, ce și le-a fixat în mijlocul aprobării unanime a opiniei publice românești.

Dar o societate de proporții mari ca a noastră, care ține să angajeze în luptă mii de membri, nu se poate bizui numai pe însușirea anticipată dela 5 Martie, ci trebuie să-și fixeze dela început, cu toată preciziunea, programul de acțiune, cuprinzând până în amănunte metoda, mijloacele și coordonarea lucrărilor, individuale și colective, ce se vor desfășura sub auspiciile ei.

Aceasta este de altfel una din tradițiile de muncă serioasă a Bisericii ardelenice, care i-a asigurat în toate împrejurările, rezultate durabile și bogate. O vom aplica și de astădată, încredințați că opera ce vrem s'o înfăptuim, este atât de importantă, încât nu ne putem apropia de ea, fără o pregătire prealabilă temeinică, menită să ne pună în cunoștința secretelor ce duc la izbândă.

Comitetul central este în elaborarea a-

cestui program practic și poate anunța, că până la data constituirii secțiilor eparhiale, el va căpăta forma definitivă. Ținem însă s'o spunem de pe acum, că organele de conducere ale F. O. R.-ului nu înțeleg să facă operă de autoritate, și de aceea vor comunica programul tuturor secțiilor eparhiale, invitându-le să-l examineze și să propună îmbunătățirile tehnice și practice, ce le vor socoti necesare. Mergem chiar mai departe, făcând de aici apel către toți membrii asociației noastre, să ne prezinte sugestii personale în legătură cu metodele, mijloacele și căile, ce pot fi utilizate de „Frăția Ortodoxă”. Pentru asemenea sugestii nu e numai decât necesar, ca ei să cunoască programul în amănunte, căci el încă nu poate fi dat publicității, ci este suficient să ia cunoștință din Statute (art. 2) de scopurile asociației, spre a-și da seama ce formule de realizare pot fi imaginate. Comitetul central promite să le cerceteze cu atențiune și să le onoreze pe cele judicioase, ajungând prin aceasta să transforme o operă de autoritate într'una colectivă, eșită oarecum din asentimentul membrilor asociației. Programul F. O. R.-ului ar câștiga astfel tăria *actualității*, căci smuls din realitățile sufletești individuale și sociale, el va găsi în fiecare credincios luminat al Bisericii ortodoxe, un luptător convins pentru triumful lui.

Prin acest gând vroom să valorificăm și în acțiunea spirituală ce-o începem, acel admirabil element moral al *democrației*, care constituie forța ortodoxiei ardelene, și care ne poate asigura desfășurarea unei mișcări de masse, cu nebănuite consecințe în ordinea *refacerii religioase* a vieții noastre publice.

În adevăr s'a spus în presă, că actul dela 5 Martie din Cluj, este în ordinea spirituală, ceea ce a fost în ordinea politică adunarea dela Blaj din 1848 și cea din Alba-Iulia dela 1918.

Dacă „Frăția Ortodoxă” este privită de lume în acest mare rost mesianic, noi credem, că înfăptuirea lui cere, în mod hotărât, o *mobilizare generală*, dar liber consimțită, a întregii cărturărimi ardelene, care prin *apostolatul ei*, să deschidă drumul de biruință al *convertirii Țării* însăși, spre Hristos mântuitorul lumii.

I. Mateiu.

Petru Maior și Iust. Febronius

sau

Petru Maior ca vrăjmaș al Papei.

Mare rușine! că *mirenii* întrec cu evlavie pre cei bisericești; și aceștia dela aceia trebuie să iea îndreptare.

Petru Maior, în Procanon.

1. **Un regret.** *Procanon*-ul lui Petru Maior l-am cetit ca *istoric literar*, deci nu odată, ci de câteva ori. Îl cunosc bine; nu-l văd, însă, interpretat serios; nici de primul său editor, C. Erbiceanu, a cărui prefață este mediocră. Interpretarea mea o socotesc, însă, definitivă. Aceasta mă face să regret că Petru Maior n'a ajuns să-și sfârșească lucrarea și s'o publice el, atunci. Grecocatolicismul românesc ar fi avut în ea un izvor bun de orientări creștinești, dogmatice, morale și constituționale; și ar fi resistat, poate, mai mult aceluia ultramontanism care, mai ales dela 1870, îl invadează.¹⁾

2. **Procanon**-ul a fost scris în timpul în care un tovarăș de muncă al lui Petru Maior, Samuil Clain, traducea pe Fleury (E. p. 41; S. p. 59): „Istoria lui Fleury, frâncul, care *acum* pe rumânic o au întors întru tot învățatul Samoil Clain”. Această indicație cronologică este vagă. Ea ne servește numai apropierea în timp: Fleury și *Procanon*.

Rămâne data lui Petru Maior. Petru Maior însuși își datează lucrarea din anul 1783. Să ne ținem de acest an! Papă era atunci Pius VI (S. p. 16 și E. p. 12). Pius a fost papă dela 1775 până la 1799. Acești ani concordă cu anul 1783, care este anul al optelea al stăpânirii lui Pius VI.

Pe atunci Petru Maior se află în Blaj: *Scrierea lui antipapală a fost, deci, gândită și formulată în Blaj*, ceea ce este cu deosebire interesant.

3. **Curentul scrierii.** Scrierea lui Petru Maior nu este originală, nu-i o inspirație. Și cetitorul cel mai superficial o simte în legătură cu literatura teologică contemporană, cu literatura polemică, de care cunoscătorii o pot dovedi ca în mare parte chiar dependentă. Semn că *Petru Maior avea ochii întorși și spre Apusul liberal*, nu numai spre Răsăritul care-i era foarte simpatice.

4. **Pentru răsărit.** Petru Maior era o fire profund cinstită, morală. Viața ce-l înconjură, el o judeca cu inimă obiectivă, nu din poruncă; era un teolog *liberal, din tinerețe încă!* De aceea el era și drept cu acel Răsărit, de-a cărui tradiție se vede înconjurat din toate părțile. Despre această față a chestiunii câteva probe sunt necesare imediat.

I. „Părinții cei bătrâni, mai ales *Apusenii*, când vrea să arate cine sunt *adevărații creștini pravoslavniți* și care este învățătura cea adevărată, *alergă la bisericile ceate apostolești*, în care Apostolii petrecură”.

Apusenii, de acest fel de biserică apostolicești, „una aveă, carea era în Roma”. (S. p. 65; E. p. 45).

¹⁾ Aceeași cauză a născut ideea ca *Procanon*-ul să nu se retipărească. *Cultura creștină*, Blaj, vol. 5, p. 346.

²⁾ E., însemnează ediția lui Erbiceanu; S., ediția (încă nepublicată) dela Sibiu.

II. În acelaș capitol (XVI), discutând „începătoria” Papei, Petru Maior este de părere că „în pricea despre începătoria Papei *mai mare autentie au părinții cei dela răsărit decât cei dela apus; și cu zisele lor mai tare să ne îndreptăm decât cu a celor dela apus.* (S. p. 67; E. p. 46).

III. Interesant este, că, vorbind despre corectitatea istorică a Răsăritului, Petru Maior și-aduce aminte de un mare falsificator apusean. Anume: După desfacerea unității imperiale din Apus (Verdun, a. 843) clericalismul se ridică energic pentru o unitate prin Papa. Un oarecare Izidor Mercator, falsificator, oferi acestei direcțiuni decretaliile pseudo-izidoriane (pe la mijlocul veacului IX). Petru Maior îl cinstește cu fraza aceasta: „Mărturie (despre niște proaste lucruri. G. B. D.) îmi sunt însuși *latinii*, în veacurile trecute, când *învățătura cea blăstămată a lui Izidor Mercator* tot Apusul îl cuprinsese, pe Papa monarh și în biserică, și în celate, îl înălțase” și „răsăritului prilej de despărțire dela biserica apusului dădu”.

IV. Spre sfârșit (Titlul VI, c. I) Petru Maior conchide practic (S. p. 139; E. p. 93): „În biserica noastră sânt de sfinți părinți și *de toți cei de leagă grecească* primite și întărite, *după care viața noastră a o îndreptă se cuvine*: 85 de canoane ale sfinților Apostoli” etc.

(Privitor la *canoanele apostolești* Petru Maior eră de părere că nu sunt ale apostolilor (E. p. 96/7), ci de-ale părinților până la soborul din Nicea).

V. Simpatia răsăriteană-universală a lui Petru Maior deveni mai caldă, când vorba era despre Români, în special despre cei din Ardeal. Nu le vindea numai cărțile sale, ci îi și cerceta, de ex. în Sibiu, la instalarea lui G. Adamovici. Dar Românilor neuniți Petru Maior le doriă o constituție grandioasă, este drept, nu în *Procanon*, ci în istoria bisericeii. El le doriă: „Să aibă Românii neuniți, cei dincoace de Tisa, *episcopi* de neamul lor și între dânșii un *mitropolit*, de carele să se țină și episcopii, cel din Ardeal și cel din *Bucovina*, asemenea Românii, ca să nu atârne întru nimica dela mitropolitul cel sârbesc din Carloviț; care nu e cu neputință a se dobândi dela preamilstivul împărat al Austriei. Cât bine ar putea Românii dela părinții și arhipăstorii cei de sângele lor nădăjdui!” (Pg. 131).

5. **Contra Apusului.** Predilecțiunea pentru Orient îl făcea pe Petru Maior critic față de Occident. Nota intervine mercur. Așa fiind, aici citez numai ediția de Sibiu: „gata dar iaste osânda unor Apuseni” (7); „Italianii vrând să înalțe pre Papa deasupra bisericii” (23); „cu acest loc al sf. Scripturi se înfălesc tare Italianii” (29); „două lucruri din locul acesta trăg Italianii pentru Papa” (39); „Italianii și în locul acesta își nălucesc a află monarhia lui Petru” (42); „Latinii cari zic” (60); „Cărea sentinție a nu fi adăvărata acum toți, și latinii, afară de Italiani, nu se îndoesc (68); „Câte blăstămății de acestea s'au întâmplat și la răsărit, și mai ales la apus, de când Papa” — (99); etc.

Din citațiile acestea (și din toată cartea) reese sila ce Petru Maior o simțea de ce pe-atunci îi eră lui și altora *italianism*, adecă *ultramontanism*,

fie actual, fie vechiu ori chiar străvechiu. Aceasta eră situația sentimentală a lui Petru Maior, în a. 1783.

6. **De tinăr antiitalian.** Situația sentimentală a lui Petru Maior, nu eră de origine proaspătă; ceeace se poate dovedi într'un chip foarte interesant.

Pe ultramontani Petru Maior *de când eră la Roma* nu-i putuse suferi. Reese aceasta din cap. IX, unde, pregătind o critică, afirmă că „va aduce înainte *ceale ce am auzit însuși cu urechile mele dela dânșii, petrecând nu puțină vreme cu dânșii*, tocma acolo unde se văd a fi ceva, în ceale ce scrise cel mai vestit întră tălcuitorii italieni”: Cornilie a Lapede. (S. p. 30; E. p. 22). De-atunci, *din Roma-i simțise* ca neadmisibili pe lapidiști!

La Roma învățaseră însă, și alți Români, mai mărginiți; pe aceștia Petru Maior îi judecă acum sever: „*Ba și acuma se află unii și prin părțile noastre, cari, învățând la Roma teologia, socotesc că numai acelea sunt adevărate, care le-au auzit la Roma și doar și sângele și l-ar vursă pentru monarhia Papei. O! de-ar fi apărat Dumnezeu neamul românesc de-acest fel de oameni învățați și teologi!.. O vreme! O obiceiuri!*” (E. p. 47; S. p. 68).

La Roma Petru Maior a studiat în anii 1774—1779. De-atunci până la *Procanon* trecuseră, deci, vre-o 26 de ani de observări și de pățanii proprii. De câte ori Petru Maior își va fi adus, întretimp, aminte de întâiele impresii jignitoare dela Roma?!

7. **Tot din timpul Romei.** Întorcându-se dela Roma, un amic al lui Maior, G. Șincai, a fost oprit la Viena, (1779), ca să studieze metodele pedagogice ale lui Felbiger și dreptul natural, precum spune și el în *Elegia* sa. Și Petru Maior a fost oprit în Viena, pentru studii de-aceiaș fel.

În Viena Șincai a fost protejatul nunțiului papal Garampi. Lui Garampi i-l recomandase cardinalul Stefan Borgia, care-i îngăduise (la Roma) să cetească și opere proscrise, interzise de Papa!

Iosif Garampi a fost, însă, omul care a descoperit pe autorul cărții lui Iustinus Febronius, despre care voui dovedi că l-a influențat profund pe Petru Maior, chiar în *Procanon*!¹⁾

Garampi a descoperit pe Hontheim din pseudonimul Febronius la anul 1764. Șincai, Maior să nu-i fi prins și ei de veste, din Viena?, de mai nainte chiar? Întrebarea nu-i romantică; dar obscură-i încă viața *intelectuală* dela Roma și Viena a celor doi învățați români.²⁾

8. **Petru Maior cugetător realist.** Precum văzurăm, pe Petru Maior apusenii nu-l cuceresc ușor. De câteva ori îi respinge ca „apuseani”. Mai energic respinge pe Italiani.

Aceștia sunt buni oratori, retori: „pe vremile

¹⁾ Febronius se tipărise în Frankfurt am Main, la tip. Esslinger.

²⁾ Despre Garampi Șincai a scris: „Un patron distins al meu, în Viena, a fost Iosif Garampi, arhiepiscop și nunțiu papal, care totdeauna cu cea mai mare bunăvoință mi-a dat intrare la biblioteca nunciaturii apostolice; ba încă însuși căuta cărțile și manuscrisurile, ce-mi puteau servi pentru scopul meu și mi le lăsa în deplină libertate de a le depocia și întrebuința”. (*Arhivul* lui Cipariu, p. 291).

acestea pre toate neamurile, după părerea mea, le întrec într-o podoabă cuvântăreii... (E. p. 35; S. p. 49). Dar „măestria ritorească” lui Petru Maior nu-i place, retorul se mulțamește și cu „o nălucă de adevăr”; colorează, falsifică obiectul. Deci și pe retorii despre Papa nu trebuie să-i credem!¹⁾

În schimb izvoarele trebuiesc cetite bine: Să se cetească „cu bună luare aminte, toată cartea” (E. p. 43; S. p. 62), din care se scot argumente; să se „cerce scopul cărții și chipul dovedirii și prilejul cu care s’au scris cartea” (E. p. 45; S. p. 65), și să caute adevărul. Scris astfel *Procanon*-ul devine o scriere serioasă.

Cugetătorul acesta realist nu putea să stea indiferent față de val-vârtejul polemicilor bisericești contemporane. Ce atitudine a luat se vede din însemnările ce urmează.

9. Petru Maior despre teologia germană și franceză. Vorbind despre „poveștile” Romei, Petru Maior se bucură că „de mila lui Dumnezeu Nemții acum s’au luminat și toate vicleniile Romei le descopere, cearcă învățăturile sf. părinți și obiceiurile ce le bătrâne ale bisericii, și în practică le pun” (E. p. 47; p. S. 69). Aiurea Petru Maior crede că biserica „tocmai comedie” ar fi, dacă Dumnezeu n’ar fi sculat bărbați înțelepți, care să priceapă pe sf. părinți, „precum pururea au fost Galii și acum sânt mai ales Germanii, că încet-încet toate vicleniile se vor isgoni din biserică lui Dumnezeu și vom ajunge odată la dragostea cea dintâi”. (E. p. 51; S. p. 74). Galii (adevărat Francezii) și Nemții, critici fiind, deosebesc ce este al nostru de ce este al altuia și ne-ajută ca „nici robi nimăruș să nu ne facem; că spre slobozire ne-au chemat Dumnezeu și fii și moșteni sântem”. (E. p. 51; S. p. 75). Teologia franceză și germană ne ducea, și după Petru Maior, spre libertate, spre liberarea din jugul papal, teoretică și practică. Acum, în momentul scrierii *Procanon*-ului, Petru Maior mai ales pe Nemți îi distingează; deci mai ales pe ei îi urmă! (Va urma).

G. Bogdan-Duică.

NOTIȚE ISTORICE

Vicarii lui Bobb.

Din 17 Nov. 1786: I. T. von Herrmann scrie: „Privitor la cele două vicariate de Făgăraș și Hațeg numirile s’au lăsat în grija episcopului unit. Tot ce am putut face pentru bunul domn Para, (Para! G. B. D.), a fost că am scris domnului episcop și i l-am recomandat serios. Doresc ca intervenția mea să aibă efecte bune, dar nu sânt sigur, deoarece domniile aceștia se lasă a fi influențați, din când în când, și de astfel de oameni, cari nu le dau totdeauna sfaturi sincere.”

Mai târziu, din 22 Ianuarie 1787, acelaș secretar scrie:

„Episcopul Bobb și-a numit pe cei doi vicari; dar mie nici nu mi-a răspuns. Vă spuseseam că eu am puțină încredere în acești oameni; dar cum să

¹⁾ „Ritoriceștile figuri” (ale lui Tertullian) Petru Maior le pomenește și în *Ist. bis.*, p. 8.

și ceri bunăcuviință unui om, care înainte a fost numai un comun popă valah? Pentru mine este sigur că toată vieța nu voiu mai cere nimic dela ei. Dacă voiu putea să-l slujesc, în viitor, pe bunul și cinstitul Para, pe altă cale, care s’ar arăta cu puțință, să fie sigur, că-l voiu ajuta.”

(*Vereins-Archiv*, XXIII, p. 508 și 511.)

Caracteristica lui Bobb și a lui Para confirmă ce se știe despre ei din izvoare românești. G. B. D.

Episcopul Nikitics.

Din scrisoarea dela 13 Iulie 1784 a lui I. T. de Herrmann reese că guvernatorul Transilvaniei l-a instalat episcop în Sibiu, pe Nikitics, în 12 Iulie.

(*Vereins-Archiv* XXIII, p. 475.)

Tot acolo, I. T. H. îl numește pe Nikitics un om blând (*sanft*). (P. 484.) G. B. D.

Voci de presă despre F. O. R.

„*Legea Românească*” dela Oradea: „Inițiativa dela Cluj se înșirue cu vrednicie în rândul și în continuarea unor străbune tradiții ale bisericii noastre. Acelaș spirit al bisericii noastre strămoșești, care a făcut din Voevodul dela Suceava un „atlet al creștinătății”, din un Brâncoveanu un martir al credinței străbune, din mitropolitul de viță domnească, Movilă, un martor al vitalității ortodoxiei din vremea sa, iar din marele mitropolit Șaguna, autorul unei organizații salvatoare de limbă, legă și naționalitate, inspiră și strădaniile intelectualilor ardeleni. de azi de a face din ortodoxia noastră cea mai activă forță a vieții noastre naționale.”

„*Gazeta Hunedoarei*” dela Deva: „Frăția Ortodoxă” este uriașă regrupare a forțelor care pășește cu pas energic, îndemnând poporul să se unească în jurul bisericii, la adăpostul credinței.

Români creștini, deschideți-vă larg sufletele voastre și să pătrundă aerul binefăcător al razelor divine. Aruncați pârdeaua uitării peste trecutul împotmolit în noroiul necredinței și reîncepeți viața voastră de fii adevărați ai lui Hristos!

„*Universul*” anunță: „O asociație a „Frăției Ortodoxe” la Constanța”. În cursul zilei de azi s’au ținut mai multe conciliabule ale inițiatorilor la cari au participat cei invitați și părintele Arghir Vârnav, delegat de Sf. Episcopie de Constanța spre a da lămuriri necesare la organizarea acestei asociații.

Era și necesară această asociație care va avea de scop să ducă o neîncetată luptă de regenerare și redresare morală în Dobrogea.”

Afacerea Skoda.

„Un popor, care totdeauna are motive să se teamă, nu este fericit. Iar dacă el este adus până la starea de-a se desprețui pe sine însuși, de-a se lăpăda de sine, de-a nu-și mai atribui nici o valoare, este într-adevăr nefericit.” (Din ? tr. de G. B. D.)

timent față de oameni: iubirea compătimitoare, — în mijlocul celor mai groaznice chinuri trupești gura lui adresează Tatălui ceresc o stăruitoare rugăciune: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac“.

Răspunsul cerului la aceasta rugăciune a fost un întunec, care a cuprins întreg dealul căpăținei. În bezna acestui întunec oamenii nu mai puteau să-l vadă pe cel răstignit; dar cu atât mai vârtos puteau să-și îndrepte privirea ochilor sufletești în spre adâncul inimei lor. Pe pământ se făcuse întunec, dar în suflete era lumină. Era lumina revelației Dumnezeuști. Acum vedeau și înțelegeau; nu Iisus era răstignit pe lemnul de ocară a crucii — cine ar fi putut să-l vadă pe Iisus de vre-un păcat? — ci propria lor păcătoșenie, sufletul lor înrăutățit.

Și la lumina acestei revelații divine lemnul crucii s'a prefăcut în tron împărătesc pe care ședea — în toată maiestatea ei — „nevinovăția“. De acum ea trebuia să stăpânească lumea. Porțile împărăției lui Dumnezeu, — a împărăției păcii sufletești — erau deschise.

Dar nu oricine are ochii destul de buni ca să vadă aceste porți a împărăției lui Dumnezeu și nu oricine are picioarele destul de puternice, ca să poată intra printr'ânsele. Dumnezeu a descoperit taina împărăției sale celor umiliți și și simpli și a ascuns-o în fața celor mândri și înțelepți. Rugăciunea de pe cruce a Mântuitorului putea să ajute numai unei categorii de oameni: celor ce nu știau ce fac; mulțimei ignorante, care păstra — totuși — în adâncul sufletului sentimentul religios în toată curățenia lui și păgânilor, cari nu se învrednicise încă de lumina revelației dumnezeiești.

Dintre oamenii, cari au conlucrat la răstignirea pe cruce a lui Iisus, mulți știau ceea ce fac. Făceau parte și erau în fruntea poporului, pe care prevedința divină l-a ales să fie purtătorul dreptei credințe într-o vreme, când celelalte popoare își frământau sufletul în căutarea Dumnezeului adevărat și și-l formau în lăcaș potrivit spre a-l putea primi. Ei cunoșteau toate binefacerile, pe cari cerul le revarsă din belșug peste pământ; știau, că deasupra norilor nu tronează niște legi oarbe, ucigătoare de

orice energie creatoare, ci rațiunea divină cărmuită de nemărginită iubire. Cunoșteau făgăduința făcută lui Avram; cunoșteau puterea, care i-a scos din robia egipteană; cunoșteau brațul, care a despiciat în două marea roșie; dreapta care i-a adăpat în pustie; Părintele, care le-a trimis mană cecească și mângăere în năcazuri.

Ei cunoșteau cea mai elementară datorie a omului: de a răsplăti binefacerile cerului cu binefaceri săvârșite față de semenii lor. Și Iisus n'a făcut altceva, decât le-a atras luarea aminte asupra acestei îndatoriri. De aceea l-au răstignit. Iar când l-au răstignit, știau ce fac. Știau, că dintre împărăția lui Dumnezeu și împărăția Satanei ei o aleg pe aceasta din urmă.

De aceea lor — și tuturor acelorora la fel cu ei în istoria de 19 veacuri a creștinismului — nu putea să le fie de nici un folos rugăciunea cea de pe cruce a lui Iisus. Ei o voiau lumea aceasta așa cum este; supusă arbitrarului, răului. De aceea, de pe dealul căpăținei ei s'au întors la slujbele lor, la țarina lor, la neguțătoria lor, la fărădelegile lor.

Dar tâlharul cel împreună răstignit cu Iisus nu știa ce face când a săvârșit faptele, cari i-au adus groaznica osândă. El cunoștea numai existența acelei lumi, în care stăpânește cruzimea. Cruzimi a săvârșit, cu cruzime i se răsplătește. Era târgul ridicat la valoare de cinste în împărăția Satanei. Cuvintele lui Iisus: „iartă-le lor că nu știu ce fac“, au deșteptat în el pe omul făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Începea să dorească o nouă lume mai bună, mai înțelegătoare, mai iertătoare, mai modestă. Dorința lui și-a înfățișat-o în rugăciunea, pe care Tatăl cel ceresc o așteaptă cu părintească grijă ca să apară pe buzele tuturor fiilor săi: „pomenește-mă Doamne, întru împărăția Ta“.

Iisus cel răstignit e chezașia răspunsului pe care cerul i-l trimite la aceasta rugăciune: „Astăzi vei fi cu mine în raiu“.

Pr. Ion Goron.

— Sub pământ Te-ai ascuns ca un soare acum și cu moartea ca într-o noapte Te-ai învelit, ci răsai mai mult Mântuitorul meu.

— Din coasta Ta, Doamne, cea insuliată, izvorești mie viață și mă prefaci, dându-mi daruri și iertare de păcat.

Misii religioase la Zlatna.

Reuniunea femeilor ortodoxe române din Zlatna, înființată în anul 1912, pentru înfrumusețarea bisericii ort. rom. și pentru realizarea diferitelor scopuri culturale și de binefacere, reorganizată după război pentru a corespunde cerințelor vremii, a trecut în anul acesta cadrul obișnuit, — cu vădită dorință de-a contribui la purificarea sufletească a omenirii, prin cuvântul evangheliei, cuvântul adevărului și al dreptății sociale, — rezultanta axiomei creștine: „Iubește pe aproapele tău, ca pe tine însuși“. În acest scop, — în înțelegere cu harnicul paroh din localitate, părintele Gh. Popescu, — reuniunea femeilor a avut fericita inspirație de a invita doi eminente misionari ai bisericii ortodoxe, pe dnii D. Antal, revizor eparh. și Dr. O. Bucevschi, prof. la Acad. teol. din Cluj, să servească în Biserica ort. din Zlatna și să conferențieze în localitate.

Prin venirea iluștrilor misionari, zilele de 24, 25 și 26 Martie a. c., au constituit pentru noi înălțătoare prasnice bisericești.

În ziua de 24 Martie p. m. s'a oficiat vecernia de către părintele protopop Antal și părintele Popescu. Părintele Antal a ținut o substanțială predică despre „Mărturisire“. În ziua de 25 s'a oficiat serviciul divin de către prot. Antal, pr. Popescu și P. Paul. A predicat păr. prot. Antal despre „Educația creștinească și rolul femeii în educarea creștinească a familiei“. Predica a fost bogat ilustrată prin exemple culese din literatura bisericească.

În ziua de 26 s'a oficiat serviciul divin de către prot. Antal și pr. Popescu, serviciul de diacon fiind îndeplinit de dl Dr. O. Bucevschi. A predicat păr. prot. Antal, explicând evanghelia zilei, comparând în mod admirabil exemplul evanghelic cu starea crizelor ce bântue omenirea.

Răspunsurile la liturghie au fost date de corul bisericesc din Zlatna, condus de dl Parteniu Duca, institutor. E locul să relev frumosul gest al dlui Duca, care lipsit de orice ezitare, a primit invitația noastră de a se deplasa din Tg. Mureș, unde își are catedra, spre a contribui la mărirea nimbului serbării.

După vecernie dl prof. Bucevschi și-a dezvoltat conferința, în sala festivă a Ca-

sinoului intelectualilor, despre „Ortodoxie“. Conferința a fost bogat documentată și expusă cu multă vervă literară.

A vorbit apoi păr. prot. Antal despre asociația „Frăția Ortodoxă“, arătând în termeni patetici cum a luat ființă această asociație și a îndemnat publicul să se înscrie în asociație, pentru că ea este regeneratoare pentru neamul românesc.

S'au declamat poezii religioase, iar corul bisericesc, sub conducerea dlui Duca, a cântat priceasna „Ochiul inimei mele“.

Cuvântul de deschidere a fost rostit de dl Duca, iar închiderea s'a făcut prin cuvântările dlor Gh. Popescu, preot și subsemnatul, ca secretar al Reuniunii femeilor, mulțumind iluștrilor misionari și publicului participant.

Atât biserica din Zlatna cât și sala festivă a casinoului s'au dovedit neîncăpătoare pentru marea mulțime venită să asculte serviciul religios și conferința.

Participarea acestei mulțimi pentru a se împărtăși din lumina adevărului, constituie cea mai eclatantă dovadă că publicul de astăzi își dă seama de pericolul ce amenință lumea cu tendințe subversive și ateiste, își dă seama de prăpastia ce stă înaintea acestei lumi deșarte, și îngrozit de infernul de minciuni, în care ne-am obicinuit a trăi, simte necesitatea întoarcerii la credința Mântuitorului, singura în măsură să ne ridice din noroiul păcatelor noastre. E momentul suprem ca sufletul nostru să se sguode de cuvântul evangheliei lui Hristos și desbrăcați de haina deșertăciunilor noastre, să ne îndreptăm pașii către limanul mântuirii prin credința vie în Cel mai presus de fire.

Ioan Popa.

CRONICA

Christos a înviat!

Sărbători fericite dorim tuturor cetitorilor și colaboratorilor noștri.

Predici în bisericile din Cluj. În Duminică din 23 Aprilie 1933, în biserica Sf. Nicolae, va predica Prot. Laurențiu Curea, secretar eparh., în Duminică din 30 Aprilie va predica Pr. Dr. Andrei Buzdug, profesor de teologie, în biserica Pogorirea Duhului

Sfânt, va predica Pr. Patriciu Curea, prof. de religie, Pr. Sofron Vlad, prof. de religie.

Redacționale. Numărul acesta al foii noastre fiind dublu, cel viitor va apărea numai cu data de 30 Aprilie c.

Deces. Preotul *Aurel Greblea*, fost paroh în Făurești, a adormit în Domnul în mod subit în noaptea de 1 Aprilie c., în vârstă de 60 ani și după 37 ani de preoție. În-mormântarea a avut loc cu toată solemnitatea în ziua de 3 Aprilie c., în asistența jalnică a celor 6 fii toți majori, nenumăratelor rudeni și credincioșilor din Făurești. Decedatul a fost un preot de frunte, păstoriind cu vrednicie, mai întâi în parohia Lăschia iar din 1917 în Făurești. Bunul Dumnezeu îl odihnească în pace.

Sărbătorirea Unirii Basarabiei s'a făcut cu marea solemnitate la Chișinău, unde din partea Parlamentului a vorbit dl Dr. Șt. Cicio Pop, iar din partea guvernului dnii miniștrii D. Gusti, Voicu Nițescu și Pan Halipa. Din partea localnicilor I. Pelivan, Șt. Ciobanu, V. Cristi, V. Cazacliu etc. La festivalul dela Teatrul Național a vorbit dl Dr. Cazacu. În București s'a oficiat o Doxologie de către Î. P. Sf. Sa Patriarhul Miron, încunjurat de înaltul cler, la care a asistat M. Sa Regele Carol II, dl Primministru Al. Vaida-Voevod, dnii miniștrii și șefii autorităților civile și militare. După masă s'a dat festival la Teatrul Național, unde a vorbit dl I. Incuț. — La Cluj, pe lângă serbările dela toate școalele, făcute Sâmbătă, în ziua de Duminică la ora 11 a avut loc la prefectura județului o serbare organizată în comun de societățile culturale Astra, Liga Culturală și soc. studenților basarabeni. Din partea episcopiei noastre au participat P. On. cons. ep. Dr. Vasile Sava și D. Antal.

Convocare.

În înțelesul art. 25 din Statutele Asociației clerului „Andrei Șaguna” prin aceasta convocăm preoțimea din eparhia Clujului la

Adunarea generală a secției Cluj, pe ziua de *Joi în 27 Aprilie 1933* în Cluj, cu următorul program:

1. Ora 8 dimineața serviciu divin în bi-

serica Sf. Nicolae. Predică rostită de Dr. Ion Vască, rectorul Acad. de teologie.

2. Ora 9 deschiderea adunării. Problema politică a preoțimei.

3. Ajutorul de înmormântare. Situația fondului. Completarea regulamentului. Cons. A. Ludu.

4. Înființarea unui fond pentru economii și împrumut. Cons. Dr. V. Sava.

5. Clerul și mirenii în organizația bis. F. O. R. Revizor D. Antal.

6. Problema salarizării preoțimei. Pr. D. Giurgiuca.

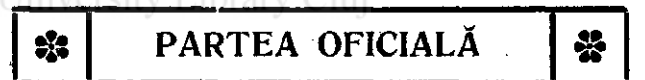
7. Propuneri. Se vor trimite în scris biroului cu cel puțin trei zile înainte de adunare.

Preoții cari doresc să participe la această adunare, se vor anunța biroului până Luni în 24 Aprilie.

Cluj, din ședința comitetului ținută la 28 Martie 1933.

Dr. Seb. Stanca,
președinte.

Dumitru Antal,
secretar.

Nr. 151/1933.

(9) 3—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a *Răcătău*, protopopiatul Alba-Iulia, se publică concurs cu termen de 30 zile dela data primei publicări în oficiosul „Renașterea”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat conform pregătirii.

2. Sesiune parohială 9 jug. pământ arător de clasa I, pe lunca Mureșului, primit prin Reforma Agrară.

3. Câte una ferdelă de grâu dela fiecare familie.

4. Lemne de foc câte va avea lipsă.

5. Drept de pășunat cu oricâte vite în pășunea comună.

6. Locuință în natură, cu supraedificațiile necesare.

7. Venitele stolare obicinuite în comună.

Reflectanții la această parohie își vor înainta în termenul deschis Oficiului nostru protopopesesc cererile instruite cu toate do-

cumentele necesare, conform Regulamentului pentru parohii și se vor putea prezenta, cu avizul nostru, în parohie, spre a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor avea să producă act de învoire dela P. S. Episcop, fără de care nu vor fi luați în considerare.

Alba-Iulia, la 18 Martie 1933.

Oficiul protopopesc al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu Consiliul parohial din Răcătău.

Alexandru Baba, protopop.

Nr. 271/1933 prot. (11) 1—3

CONCURS

Se publică concurs pentru întregirea parohiei de cl. II-a *Libotin*, din protopopiatul Lăpuș, cu termen de 40 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Beneficiile împreunate cu postul de paroh sunt:

1. Salar dela stat.
2. Sesiune parohială circa 6 jug. arător.
3. Pădure circa 10 jug.
4. Dela fiecare familie o mierță cucuruz sfărmat sau o zi de lucru.
5. Stolele obicinuite.

Cei ce doresc a ocupa acest post își vor înainta oficiului nostru cererea cu documentele necesare în termenul fixat, iar cu prealabila noastră încunoștințare se vor putea prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Candidații vor prezenta și act de învoire dela Prea Sf. nostru Episcop, fără de care act nu vor fi luați în considerare.

Lăpuș, la 30 Martie 1933.

În înțelegere cu consiliul parohial.

Ștefan Ghețe, protopop.

Nr. 156/1933 (10) 3—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei vacante *Sărăcsău*, protopopiatul Alba-Iulia, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în oficiosul „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat, conform pregătirei.
2. Sesiune parohială: 2 jug. jumătate, pământ arător calitate primă, în hotarul co-

munei *Sărăcsău* și 7 jug. jumătate pământ cultivabil primit prin Reforma Agrară în hotarul comunei *Berghin*, jud. Alba-Iulia.

3. Câte una zi de lucru dela fiecare familie.

4. Venitele stolare stabilite de adunarea parohială din 1 Ianuarie 1933.

Până la construirea caselor parohiale, consiliul se va îngriji de locuință potrivită pentru preot.

Reflectanții la această parohie își vor înainta oficiului nostru în termenul deschis cererile de concurs, instruite cu toate documentele necesare conform Regulamentului pentru parohii și cu avizul nostru, se vor putea prezenta în parohie spre a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor avea să producă act de învoire dela P. S. Episcop, fără de care nu vor fi luați în considerare.

Alba-Iulia, la 18 Martie 1933.

Oficiul protop., în conțelegere cu Consiliul paroh.

Alexandru Baba, protopop.

Nr. 150—1933. (12) 1—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a *Galați*, din protopopiatul Abrud, se publică concurs cu termen de 40 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul dela stat.
2. Sesiune parohială 2 jug. și folosirea cimiterului.
3. 1 ferdelă porumb dela fiecare familie.
4. Casa parohială cu toate dependințele.
5. Venitele stolare obicinuite.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile provăzute cu documentele necesare, în termenul legal, oficiului nostru protopopesc și cu prealabila noastră încuviințare, se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor avea să prezinte și un act de învoire dela P. Sf. nostru Episcop.

Abrud, la 4 Aprilie 1933.

Oficiul protopopesc ort. rom. al tractului Abrud, în conțelegere cu Consiliul parohial.

Petru Popovici protopop.